

Salka

 Zsellér föld (1961)

 stredná doba bronzová (1400-1300 p.n.l.)

 karpatská mohylová kultúra

Praveké pohrebisko v Salke bolo objavené v roku 1960 počas fažby piesku v polohe „Zseller föld“. Z dôvodu ohrozenia lokality sa následne na mieste v troch sezónach až do roku 1962 uskutočnil systematický výskum pod vedením E. Rejholca (Archeologický ústav SAV v Nitre). Zachytilo sa ním 172 hrobov karpatskej mohylovej kultúry doby bronzovej, 5 hrobov hatvanskej kultúry, jeden hrob z mladšej doby halštatskej a tiež zvyšky sídliska lengyelskej kultúry. Sondážami sa podarilo tiež potvrdiť, že pohrebisko zo strednej doby bronzovej pokračuje smerom k rieke Ipeľ. Na lokalite sa údajne už od roku 1952 realizovala hlboká orba, ktorá zanechala svoje stopy na stave jej zachovania. To sa prejavilo najmä nálezmi zhlukov dislokovaných kameňov, ktoré pôvodne tvorili hrobové konštrukcie a tiež množstvom kremačných zvyškov nachádzajúcich sa v premiešanej ornici. Pohrebisko v Salke aj v súčasnosti predstavuje doposiaľ jedinú rozsiahlejšie skúmanú lokalitu, kde bol zdokumentovaný najväčší počet hrobov karpatskej mohylovej kultúry na našom území. Pred 60 rokmi sa jeho výskumom v podstate prvýkrát archeológom poodhalil materiálny prejav a čiastočne aj spirituálna sféra dovtedy takmer neznámej kapitoly pravekých dejín južného Slovenska.

Reprezentantom plne vyvinutého hrnčiarstva karpatskej mohylovej kultúry je amforovitá váza zo žiarového hrobu 136/61. Nádoba bola objavená len asi 20 cm pod povrchom a jej ústie bolo už dávnejšie zničené orbou. Išlo o hlavnú urnu, do ktorej boli vsypané zvyšky z pohrebnej hranice, medzi ktorými bol bronzový prsteň a žiarom poškodený pásikový pozdĺžne rebrovaný náramok. Do urny bol vsadený súdkovitý dvojuchý hrniec s pretláčanou listou, ktorý mal tiež orbou poškodenú hornú časť. V hrnci sa našiel malý džbánok, bronzová náprstná špirálka a kalcinované ľudské kosti. Urna sa odlišuje od iných podobných exemplárov zvlášť špecifickou výzdobou tvorenou trojicami hrotitých výčnelkov na pleciah a takmer dokonalými proporáciami. Vzhľadom na charakter jej stvárnenia možno uvažovať, že išlo o keramiku vyrobenú výhradne za účelom uschovania popola a zvyškov nespálených kostí zomrelého, ktorých hmotnosť môže v závislosti od spôsobu kremácie dosiahnuť pri dospelom jedincovi až 2500 g.

 výška: 33 cm; Ø ústia: 20,5 cm; Ø dna: 11 cm

Amfora mohylovej kultúry zo Salky

□ Zseller föld

□ stredná doba bronzová (1400-1300 p.n.l.)

□ karpatská mohylová kultúra

Praveké pohrebisko v Salke bolo objavené v roku 1960 počas ťažby piesku v polohe „Zseller föld“. Z dôvodu ohrozenia lokality sa následne na mieste v troch sezónach až do roku 1962 uskutočnil systematický výskum pod vedením E. Rejholca (Archeologický ústav SAV v Nitre). Zachytilo sa ním 172 hrobov karpatskej mohylovej kultúry doby bronzovej, 5 hrobov hatvanskej kultúry, jeden hrob z mladšej doby halštatskej a tiež zvyšky sídliska lengyelskej kultúry. Sondážami sa podarilo tiež potvrdiť, že pohrebisko zo strednej doby bronzovej pokračuje smerom k rieke Ipeľ. Na lokalite sa údajne už od roku 1952 realizovala hlboká orba, ktorá zanechala svoje stopy na stave jej zachovania. To sa prejavilo najmä nálezmi zhlukov dislokovaných kameňov, ktoré pôvodne tvorili hrobové konštrukcie a tiež množstvom kremačných zvyškov nachádzajúcich sa v premiešanej ornici. Pohrebisko v Salke aj v súčasnosti predstavuje doposiaľ jedinú rozsiahlejšie skúmanú lokalitu, kde bol zdokumentovaný najväčší počet hrobov karpatskej mohylovej kultúry na našom území. Pred 60 rokmi sa jeho výskumom v podstate prvýkrát archeológom poodhalil materiálny prejav a čiastočne aj spirituálna sféra dovtedy takmer neznámej kapitoly pravekých dejín južného Slovenska.

Reprezentantom plne vyvinutého hrnčiarstva karpatskej mohylovej kultúry je amforovitá váza zo žiarového hrobu 136/61. Nádobu bola objavená len asi 20 cm pod povrchom a jej ústie bolo už dávnejšie zničené orbou. Išlo o hlavnú urnu, do ktorej boli vsypané zvyšky z pohrebnej hranice, medzi ktorými bol bronzový prsteň a žiarom poškodený pásikový pozdĺžne rebrovaný náramok. Do urny bol vsadený súdkovitý dvojuchý hrniec s pretláčanou lištou, ktorý mal tiež orbou poškodenú hornú časť. V hrnci sa našiel malý džbánok, bronzová náprstná špirálka a kalcinované ľudské kosti. Urna sa odlišuje od iných podobných exemplárov zvlášť špecifickou výzdobou tvorenou trojicami hrotitých výčnelkov na pleciah a takmer dokonalými proporciami. Vzhľadom na charakter jej stvárnenia možno uvažovať, že išlo o keramiku vyrobenú výhradne za účelom uschovania popola a zvyškov nespálených kostí zomrelého, ktorých hmotnosť môže v závislosti od spôsobu kremácie dosiahnuť pri dospelom jedincovi až 2500 g.

výška: 33 cm; Ø ústia: 20,5 cm; Ø dna: 11 cm

Literatúra / Irodalom:

Točík, A. 1964 - Die Gräberfelder der karpatenländischen Hügelgräberkultur. Fontes Archaeologici Pragenses 7. Praha 1964, 63 s.